

Haziran 2015

HALKIDIKI

BILL GATES'E MEKTUP

NERJA MAĞARASI'NDAN
DİJİTAL TUVALE SANAT SERÜVENİ

SIRA DİŞİ SPORLAR

PERGAMON, O BİR SEHİRİ.

Olea Europaea Bonsai (Colt yaşlı Bonsai Zeytin, 600 yaşında), Calne Australis (Adi Çalınbük) sağ ve soldaki ağaçlar.

Mert SANDALCI
Araştırmacı-Yazar
1974 İskenderiye Mezunlu
Fotoğrafçılar: Erkin ÖN

FYZY okurları ile koleksiyon başlığı altında yazılarımı yıllardır paylaşmaktayım. Sırada son derece tığinc, son derece farklı bir koleksiyon var. Bu sayıda ansiklopedik tariflerin, "koleksiyon" denilince akla ilk gelenlerin çok ötesinde bir birikimi paylaşacağım sizlerle...

Koleksiyon için genel bir tanımlama yaparsak: "Öğrenme, zevk veya yarar amacıyla bir araya getirilmiş ve sınıflandırılmış nesnelerin bütünü..." diyebiliriz. Koleksiyoncu ise "koleksiyon meraklı olan kişi" olarak tanımlanabilir.

Koleksiyonlar burada olduğu gibi yabancılar tarafından anlatılmaya başlandığında, çoğu kez başlarına sıfatlar eklenir... "nadir", "muhteşem", "devasa", "dünya sonu", "korkunç", "dehşetli", "büyüleyici" ve daha birçoğu... Biriktirmeye yabancı biri için koleksiyon çoğu kez maddiyat ile ölçülür ve maalesef toplumumuzun büyük bir kesimi genetik olarak biriktirmeye yabancıdır. O nedenle gazetelerde zaman zaman

"Bir tablo şu kadar milyon dolara satıldı" ya da "Koleksiyonundaki pullara paha biçilemiyor" şeklinde atılan başlıklar görürüz. Bu yayınlarda yer alan hikâyelerde koleksiyoncular bilgileri ve şansları ile büyük servet sahibi olmuş kişiler olarak sunulur.

Aslında iki koleksiyoncu karşı karşıya geldiklerinde değerlendirmede esas "emek"ti. Emek çok şey ifade eder. Emek harcamak için öncelikle bilgi gerekir ki koleksiyona ve koleksiyoncuya saygı burada başlar. Koleksiyonu yapılan nesne ne kadar gözlerden uzak, hakkında ne kadar az şey bilmiyorsa o kadar ilgi çekicidir. İkinci olarak koleksiyonun sanatsal ya da bilimsel olarak değerine bakarız. Hele ki koleksiyon konusu hakkında biraz bilgi sahibi isek değminin keyfimize... Besleniriz, doyuma ulaşırız...

Üçüncü olarak maddi değer ilgi alanımızdadır. Koleksiyon parçaları bu yönden ele alındıklarında bize çok şey ifade ederler. Ölçeriz, biçeriz ama sonra da

Olea Europaea Zeytin Ağacı, yaş: 100, yaşında

Platanus acerifolia, Kınar Ağacı, yaş: 200, yaşında

İçinden çıkılmaz, anlaşılmasız düşünceler kaplar beynimizi... Genelde koleksiyonun maddi değerini maliyet ve maliyet sonrası, yani bir eserin koleksiyona girdikten sonraki değeri olarak ikiye ayırmak gerekir. Burada öğrendiğimiz şaşırtıcı hikâyeler hoşluklardır ama anlaşılmasız her zaman bir koleksiyon objesinin koleksiyoncu gözündeki değeridir. Eğer koleksiyoncu değilseniz bu paha biçmezliğe bir anlam veremezsiniz. Delilik olarak görüp geçersiniz...

Olea Europaea (Çalkbta bölgesi Zeytin Ağacı, 700 yaşında)

Bütün bu açıklamalardan sonra gelelim konumuza,

Değerli dostum Kemal Bilginsoy bir sohbet sırasında bahçeye çok meraklı olduğunu, laf arasında yurt dışından getirdiği 500 yıllık bir zeytin ağacını bahçesine diktiğini söyleyince bunun sadece bir ağaçla sınırlı kalmayacağını tahmin etmişim. Doğru da düşünmüşüm. Arkası gelmiş tabii ki. Bugün Kandilli sirtlarında geniş bir arazi üzerinde benzersiz bir

Quercus Sober (Mantar Meşesi, 250 yaşında)

Acer Flabratoides "Crimson King" (Kırmızı Norveç Çınarı)

kolleksiyon oluşturmuş Bilginsoy: "Ağaç kolleksiyonu"

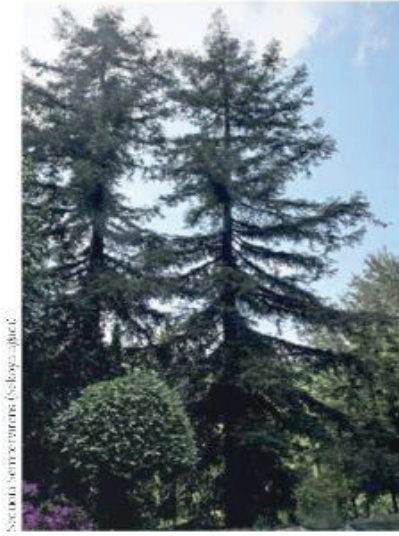
Kolleksiyoncu dediğinizde şöyle bir tanımlama daha var, psikopatologlar şöyle diyor: Koleksiyoncular az bulunan değerli ya da acayip nesnelere elde etme ve toplamaya çalışırlar. Sayfalarımıza taşıdığımız kolleksiyon az bulunan değerli hatta çok çok nadir ve paha biçilmez nesnelere oluşuyor. Tarife uygun yanı. Ağaç için "acayip" tanımlaması ne derece doğrudur, tartışılır ama Bilginsoy'un kolleksiyonunu izlerken "acayip" sözcüğünün ağaç için bile olsa ne kadar yerinde kullanıldığını düşünüyor insan...

Aslında en acayip olan zeytin ağacı... 2500 yıl yaşayabiliyor. Bilginsoy 1976-77 yılında Kıbrıs'ta askerlik görevini yaparken Omorfo'da muhteşem portakal bahçeleri-

nin imara açılışına şahit oluyor. Bahçelerin sınırları asırlık zeytin ağaçları ile çizilmiş. Ağaçlar ateşe veriliyor. Bilginsoy yaşlı ağaçların aylarca yağmırı, bir yandan da filizlerinin patlamasını büyük bir huzunle seyrediyor.

Yıllar sonra çok sevdiği yaşlı zeytin ağaçları ile birlikte bir yaşam alanı oluşturmaya karar veriyor. Sezai Metin Karakuş ile birlikte sayısız yurt dışı seyahati yapıyorlar. Karakuş, İtalya'dan binlerce yıllık ağaçları turlarla getirip vinçlerle yerlerine yerleştiriyor. Bu arada bahçe, yaşlı zeytinlere dost pek çok ağaç ve ağaçlık ile zenginleşiyor...

Kolleksiyonda türünün genellikle çok yaşlı ağaçları seçilmiş. Bu yaşlı ağaçların en büyük özelliği ise kimi kez en üst dallarını okşayacak kadar bodur, yani bir anlamda

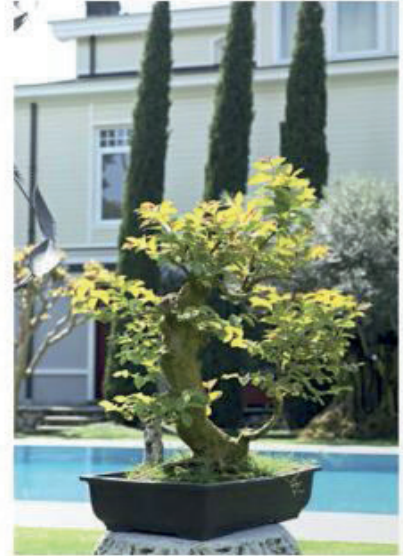
Sycoria benzeri bir nesne (Sycoria ağacı)

Acer Flabratoides (Japon Akasyası, 30 yaşında)

Quercus Sober (Mantar Meşesi, 250 yaşında)

Lagerströmia indica "Speciosa" (Bonsai: Bodur Oya ağacı, Bonsai)

"bonsai" olmaları, kimi kez ise üst yapıklarını görmek için başımızı gökyüzüne kaldırmak zorunda oluğumuz. Ancak hemen belirtmeliyim ki yaşlı bonsailer öyle bir karış 3 yaprak, parlak gövdeli, sağda solda gördüğümüz ağaçlıklardan değiller. Onların yanında ağacın yaşamı gerçekten hissediyorsunuz. Bunlardan başka büyük-

lükleriyle eşsiz olanlar da var. Örneğin bir doğum günü hediyesi hemen göze çarpıyor. Ulu bir zeytin ağacı bu... Ya da eşsiz bir mantar ağacı, İngiliz meşeleri, serviler...

İyi mi lafı uzatmayayım... Koleksiyon dediğin seyredilir, hele ki ağaç kolleksiyonu...